Szerkesztői beköszöntő

A *Neuropsychopharmacologia Hungarica* hagyományos tematikus számának szerkesztési felkérése megtisztelő és egyúttal komoly kihívást jelentő feladat. A tudományos output és a kapcsolódó trendek napjainkban szinte követhetetlenül dinamikusan halmozódnak, emellett a részterületek rohamos mikroszkópizálódása miatt egy-egy téma feldolgozása aktualitásvesztés nélkül kétségtelenül nehéz próbatétel.

Tudományos munkám során elsősorban a pszichiátriai kórfolyamatok hátterében húzódó molekuláris biológiai mechanizmusokkal foglalkozom immáron 12 éve, ezért a területhez kapcsolódó téma választása adott volt. És bár a pszichogenomika egzakt, jól körülhatárolt területnek tűnhet első hallásra, az egyes kéziratok átolvasása során azzal a tanulsággal szembesülhet az olvasó, hogy a pszichogenomika mint diszciplina rendkívül diverz területté vált mind a mérési módszereket, mind az asszociációs elemzések vizsgálati elrendezését, mind pedig a fenotípust tekintve. Emellett szembetűnő lehet az is, hogy a pszichogenomika és a biomarker kutatás mára megkerülhetetlenné vált a pszichés zavarok tudományos tárgyalása során, beleértve a patomechanizmus, a terápiás indikáció, a terápiás válasz, a mellékhatásprofil, sőt a placebo-reszponderség kérdéskörét is. Ezzel összhangban aktuális számunkban beszámoló olvasható az endokannabinoid, a szerotonerg és a kolinerg rendszer genetikai, valamint a vaszkuláris endoteliális növekedési faktorral mint biomarkerrel kapcsolatos eredményekről a szorongásra való hajlam, a depresszió farmakológiai kezelésére adott válasz, valamint nikotin megvonási tünetek esetében; emellett közlésre kerül a szintén genetikai vonatkozásokat is tárgyaló közlemény, amely a placebo-hatás pszichobiológiai hátterével kapcsolatos eredményeket foglalja össze.

Némi kiábrándultság és szkepticizmus persze újra és újra beárnyékolja a terület jelentőségét, hiszen az intenzív kutatások ellenére a diagnosztika és a terápia fejlesztését szolgáló biológiai markerek azonosításával kapcsolatban még mindig „csak" részeredményeket tudunk felmutatni. További nehézséget jelent, hogy a részeredmények viszont dömpingszerűen árasztják el a szakirodalmat; az igazán ígéretes, fontos vagy hasznos adatok kiszűrése pedig türelmet és alaposságot igényel. A szakirodalom követése ezért napjainkban nem kevés áldozatot követel az olvasótól, ami talán éppen gyengíti a tudomány iránti érdeklődést és erősíti az ellenérzéseket. A *Neuropsychopharmacologia Hungarica* tudományos folyóirat célkitűzése ezért éppen az, hogy felkeltse az érdeklődést és interakciót kezdeményezzen a klinikus, az elméleti szakember és a határterületek képviselői között.

Ugyanakkor fontos hangsúlyozni, hogy a pszichés zavarok hátterében húzódó molekuláris mechanizmusokat a legkomplexebb működésű szervben, az agyban kell vizsgálnunk. Az emberi agy kifinomult regulációs rendszerei, az egyes szabályozó körökhöz tartozó jelátviteli útvonalak létezése az elmúlt évtizedekben kerültek egyáltalán felfedezésre, és mivel egy dinamikus kölcsönhatásban álló kapcsolati háló részeként kell vizsgálni egy-egy részterületet, az eredmények értelmezése és funkcióhoz való rendelése meglehetősen nagy kihívás. Kicsit ironikusan azt mondhatjuk, hogy éppen a vizsgáló módszerek fejlődésével egyre pontosabban határozható meg, hogy mit nem tudunk. Hasonló a helyzet a genetikai vizsgálatok területén. A reprodukciót, ami egy szintén rendkívül komplex regulációs rendszer szabályozása alatt áll, a DNS láncban kódolt információ biztosítja. Ennek a kódrendszernek a pontos szerepe a fenotípus kialakításában egyelőre nagyon kevéssé ismert, és a fenotípus kialakulásához vezető út elképzelhetetlenül sok lépésből és egyéb faktor hatásaiból tevődik össze.

Mi történik tehát, ha a legkomplexebb folyamatot kódoló DNS hatását vizsgáljuk a legkomplexebb működésű szerv funkcióival összefüggésben? Ezzel az izgalmas kérdéssel kapcsolatos hazai, színvonalas intézményi együttműködéseken alapuló eredményeinket mutatjuk be a következő oldalakon. Az agykutatás iránti töretlen érdeklődés szellemében ajánlom az olvasó figyelmébe a „pszichogenomika és biomarker a pszichiátriában" témakörbe foglalt közleményeinket.

Lazáry Judit
pszichiáter szakorvos, egyetemi adjunktus